

Complexnummer: 518153

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Sonnehoeck

Aantal complexonderdelen

6

Monumentnummers van complexonderdelen

518154, 518155, 518156, 518157, 518158, 518159

Woonplaats

Kwintsheul, Wateringen

Gemeente

Westland

Provincie

Zuid-Holland

Locatie van het hoofdobject

Hollewatering 26, 2295 LW te Kwintsheul

Complexomschrijving

Inleiding

Complex Sonnehoeck, tuindersbedrijf bestaande uit een BOERDERIJ met AANLEG, in kern uit de eerste helft van de 18e eeuw met een voorgevel uit 1905, een ensemble van 8 KASSEN met DRUIVENBOMEN, twee KETELHUIZEN met schoorstenen, een WATERTOREN en een FRUITMUUR met herplaatste FRUITMUUR en MUURKAS. De onderdelen vormen een ruimtelijke en functionele eenheid.

Omschrijving

Het tuindersbedrijf is aan twee zijden door sloten omgeven en bereikbaar via een kleine ijzeren brug. De boerderij ligt teruggerooid, met de zijgevel naar de weg. Aan de zuidoostkant van het huis loopt een sloot waaraan moerbeibomen staan. Schuin achter de boerderij staat de watertoren. De kassen bevinden zich aan de noord- en noordoostzijde van de boerderij en vormen drie groepen; De ketelhuizen zijn geplaatst aan de noordoost- en noordwestzijde van het terrein. De fruitmuur bevindt zich aan de noordzijde en een herplaatste muur uit 1886 en muurkas aan de noordoostzijde. Een rudimentair overblijfsel van de 800 meter fruitmuur die tot in de jaren vijftig van de twintigste eeuw onderdeel uitmaakte van het tuindersbedrijf, is aan de boerderij verbonden.

Waardering

Het tuinderscomplex Sonnehoeck is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als vroeg voorbeeld van een bedrijfstak die zowel regionaal als nationaal van grote sociaal-economische betekenis is.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het complex Sonnehoeck is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische en typologische waarde; als herkenbaar voorbeeld van een tuinderscomplex met kenmerkende gebouwtypen.

Het complex heeft ensemblewaarde vanwege de ruimtelijke en functionele samenhang tussen de verschillende onderdelen.

Het complex is gaaf en redelijk compleet bewaard gebleven.

Monumentnummer*: 518154

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	30 juli 2001
Kadaster deel/nr	82925/150

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Kwintsheul	Westland	Zuid-Holland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Wateringen	A			6810

Omschrijving**

Inleiding

Ijzeren WATERTOREN gebouwd in het begin van de twintigste eeuw met los motorhuis, ten behoeve van de uitoefening van het tuindersbedrijf.

Omschrijving

De watertoren bestaat uit een op een driedelig vakwerk staalskelet met trekstangen geplaatst vierkant ijzeren waterreservoir, met klinknagels. Naar het reservoir is een ijzeren ladder geplaatst. Het (vernieuwde) motorhuis voor de electromotor is binnen het skelet geplaatst en heeft gerabatte delen en een flauw hellend lessenaarsdak.

Waardering

De watertoren is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als kenmerkend en inmiddels zeldzaam geworden onderdeel van een vroeg twintigste eeuws tuindersbedrijf, verbonden met de ontwikkeling van de regionaal en nationaal belangrijke Westlandse tuinbouw.

De watertoren is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde, gelegen in de gaafheid van de constructie en de typologie.

De watertoren heeft ensemblewaarde vanwege de functionele en ruimtelijke samenhang met de overige onderdelen van het tuinderscomplex.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Boerderijen, molens en bedrijven	Industrie	Nutsbedrijf

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 518155

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	30 juli 2001
Kadaster deel/nr	82925/147

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Kwintsheul, Wateringen	Westland	Zuid-Holland

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Wateringen	A			7395
Wateringen	A			6810

Omschrijving**

Inleiding

BOERDERIJ (hallehuistype) in Ambachtelijke-traditionele stijl, in kern mogelijk daterend uit de eerste helft van de 18e eeuw, met een sobere Neo-Renaissance voorgevel en een aanbouw aan de westgevel uit 1905. De lange zijde van de oorspronkelijke linker zijgevel is gepleisterd en van nieuwe kozijnen voorzien. De rechter zijgevel en achtergevel zijn nog goeddeels intact.

Oorspronkelijke aanleg met oude moerbeibomen en tegen de rechter zijgevel: drie leiperen

Omschrijving

Boerderij, opgetrokken op een rechthoekige, langwerpige plattegrond onder een met rode oud-Hollandse pannen gedekt, licht overkragend zadeldak. De aanbouw, parallelle met plat dak gaat over in de gepleisterde linker zijgevel. Het metselwerk van de voorgevel, in rode baksteen in kruisverband, wordt doorsneden door lagen gele strengperssteen. Op de begane grond bevinden zich twee zesruits schuiframen met in de kozijnen nog de duimen van de verdwenen luiken. Granieten drempel en neuten en betegelde stoepplaat bij de voordeur. De bovenlichten van de ramen en de deur bevinden zich op dezelfde hoogte en zijn voorzien van eenzelfde type boogvelden met siermetselwerk en segmentbogen met gele strengpers sluit- en aanzetstenen. Op de zolderverdieping een venster zoals beschreven. De overkragende dakrand rust op doorlopende gordingen. In de driezijdige erker van de aanbouw bevinden zich drie kozijnen zoals beschreven onder een houten, gekorniste daklijst. De rechter zijgevel met staaftankers is opgemetseld in handvormsteen. Geheel links bevindt zich een smal schuifkozijn, waarna een schuifkozijn met afmetingen zoals aan de voorzijde en één wat breder kozijn. Alle vensters worden afgesloten door rollagen en hebben tegelafzaten. De brede kozijnen hebben toognagels. Rechts een paneeldeur met glas en sierroosters in het bovendeel, boven een hardstenen drempel met hardstenen gefrijnde neuten. Boven de deur een geprofileerd kalf met bovenlicht. Rechts naast de deur een liggend zesruits schuifkozijn en een gedeelde, opgeklampte deur. De achtergevel is een eenvoudige tuitgevel met rollagen als beëindiging. Het metselwerk komt overeen met dat in

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

rechter zijgevel. Op de begane grond een houten roldeur met twee keer vierruitsraampjes, onder een houten koof. Hierboven een opgeklampte deur met ijzeren gehengen en twee hartvormige openingen, onder een rollaag. Tevens een zestienruits schuifkozijn onder een rollaag. In de top hangt een luidklok. Aan de rechterzijde bevindt zich een muur die haaks overgaat in een restant van een druivenmuur, met Hollandse pannen op de steunberen.

Het interieur bestaat uit een woongedeelte en een achterliggende schuur met een enkelvoudige balklaag waarop twee spanten.

AANLEG rondom boerderij in landschappelijk stijl met onder andere historische moerbeien rechts van de boerderij en links van de boerderij een boomgaard met onder andere, abrikozen en appels. Langs de rechterzijgevel van de boerderij drie historische leiperen in waaivorm. Meer functionele aanleg rondom de kassen met half verharde paden en leifruit langs de fruitmuur. Restant van rails tussen de kassen, oorspronkelijk gebruikt in combinatie met een lorrie om kisten met producten te vervoeren van en naar de schuiten.

Waardering

Boerderij Sonnehoeck is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als onderdeel van het tuindersbedrijf, dat verbonden is met de ontwikkeling van de regionaal en nationaal belangrijke Westlandse tuinbouw.

De boerderij Sonnehoeck is van algemeen belang vanwege architectuurhistorische waarde; als zeldzaam voorbeeld van een vroeg Westlandse boerderij met een duidelijk herkenbare oudere kern en vroeg twintigste-eeuwse toevoegingen.

De boerderij heeft ensemblewaarde vanwege de ruimtelijke en functionele samenhang met het erf en de achterliggende complexonderdelen.

De boerderij is van belang vanwege de gaafheid van de hoofdvorm en de onderdelen.

De aanleg is van belang vanwege de cultuurhistorische waarde als voorbeeld van een gaaf bewaard gebleven erf met verschillende historische fruitrassen in het voor de fruitteelt zo belangrijke Westland. Tevens van belang vanwege het restant van de gebruikte transportmethode.

De aanleg is van tuinhistorische waarde als voorbeeld van een erf met deels een functionele- en deels een sieraanleg waarbij sier en nut (fruitteelt) met elkaar zijn verenigd. Tevens van tuinhistorische waarde vanwege de aanwezigheid van een groot aantal historische rassen die van oudsher op dit complex werden geteeld en werden geleverd door bekende firma's zoals Zocher & Co. te Haarlem en de firma Zegveld te Rijswijk De aanleg is van belang vanwege de functionele en ruimtelijke samenhang met de overige onderdelen binnen het complex.

De aanleg is gaaf in hoofdvorm en is van belang vanwege de aanwezigheid van een groot aantal historische bomen en leifruit.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie

Boerderij(M1)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 518156

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	30 juli 2001
Kadaster deel/nr	82925/160

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Kwintsheul, Wateringen	Westland	Zuid-Holland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Wateringen	A			6810

Omschrijving**

Inleiding

Ensemble bestaande uit acht KASSEN met historische DRUIVENBOMEN gebouwd in verschillende periodes in de eerste helft van de twintigste eeuw, en van verschillende typen en afmetingen. Het complex kan worden onderverdeeld in een rij met twee groepen van elk drie kassen en een rij van twee kassen.

Omschrijving

Alle kassen zijn geplaatst op een betonnen plint en hebben ijzeren of houten constructieonderdelen, of een combinatie van beiden. In alle acht kassen bevinden zich historische druivenbomen.

De samengestelde kas direct naast de watertoren heeft houten enkelvoudige spanten. De deuren zijn in hout uitgevoerd. De wat terugliggende en diepere kas uit deze groep heeft eveneens een houten deur, maar ijzeren constructieonderdelen.

De tweede groep van drie kassen zijn dubbel gebroken serres die zijn samengesteld uit voormalige negentiende-eeuwse muurkassen. Ook deze kassen hebben houten deuren en eenvoudige ijzeren spanten.

De groep van twee kassen, waarvan de kas naast de tuinmuur de oudste is, hebben ijzeren constructieonderdelen en eveneens houten deuren.

Waardering

De kassen met druivenbomen zijn van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als onderdeel in de ontwikkeling van de regionaal en nationaal belangrijke Westlandse tuinbouw.

De kassen zijn van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde als typologische voorbeelden van vroeg twintigste-

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

eeuwse kassenbouw in het Westland.

De kassen met druivenbomen hebben ensemblewaarde als essentieel onderdeel van het tuindersbedrijf met een grote functionele en ruimtelijke samenhang met de overige onderdelen.

De kassen zijn van belang vanwege de gaafheid van de hoofdvorm, het materiaalgebruik, de aanwezigheid van de historische druivenbomen en de constructie.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie

Kas(M)

Monumentnummer*: 518157

Status rijksmonument
Inschrijving register* 30 juli 2001
Kadaster deel/nr 82925/157

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Kwintsheul Westland Zuid-Holland

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Wateringen A 6810

Omschrijving**

Inleiding

KETELHUIS gelegen tussen twee kassen in de noordwestelijke hoek van het terrein van het tuindersbedrijf Sonnehoeck. Op het terrein bevinden zich twee nagenoeg identieke ketelhuisen (standaardtype) met schoorsteenpijpen, stammend uit de eerste helft van de twintigste eeuw.

Omschrijving

Het ketelhuis is opgetrokken in betonsteen op een rechthoekige plattegrond onder een zadeldak. Het ketelhuis heeft een opgeklampte deur en nog de oorspronkelijke stookinrichting. De schoorsteenpijp, opgetrokken in rode baksteen, heeft net onder de top uitgemetselde randen. Iets lager bevindt zich een uitgemetselde zuilring.

Waardering

Het ketelhuis is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als kenmerkend bouwtype van een tuinderscomplex en derhalve als herinnering aan de Westlandse tuinbouw, die zowel regionaal als nationaal van grote betekenis is.

Het ketelhuis is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde gelegen in de gaafheid van de hoofdvorm en de typologie.

Het ketelhuis heeft ensemblewaarde vanwege de functionele en ruimtelijke samenhang met de overige onderdelen van het tuinderscomplex.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Boerderijen, molens en bedrijven Industrie Ketelhuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 518158

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	30 juli 2001
Kadaster deel/nr	82925/139

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Kwintsheul	Westland	Zuid-Holland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Wateringen	A			6810

Omschrijving**

Inleiding

KETELHUIS in de noordoostelijke hoek van het terrein van tuindersbedrijf Sonnehoeck. Op het terrein bevinden zich twee nagenoeg identieke ketelhuisen (standaardtype) met schoorsteenpijpen, stammend uit het tweede kwart van de twintigste eeuw.

Omschrijving

Het ketelhuis is opgetrokken op een rechthoekige plattegrond betonsteen onder een zadeldak. Het ketelhuis heeft een opgeklampte deur en de nog oorspronkelijke stookinrichting. De schoorsteenpijp, opgetrokken in rode baksteen, heeft net onder de top uitgemetselde randen. Iets lager bevindt zich een uitgemetselde zuilring.

Waardering

Het ketelhuis is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als kenmerkend gebouwtype van een tuinderscomplex en derhalve als herinnering aan de Westlandse tuinbouw, die zowel regionaal als nationaal van grote betekenis is.

Het ketelhuis is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde gelegen in de gaafheid van de hoofdvorm en de typologie.

Het ketelhuis heeft ensemblewaarde vanwege de functionele en ruimtelijke samenhang met de overige onderdelen van het tuinderscomplex.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Boerderijen, molens en bedrijven	Industrie	Ketelhuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 518159

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	30 juli 2001
Kadaster deel/nr	82925/136

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Kwintsheul, Wateringen	Westland	Zuid-Holland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Wateringen	A			7395
Wateringen	A			6810

Omschrijving**

Inleiding

Westlandse FRUITMUUR met nissen, gebouwd omstreeks 1900 ten behoeve van de kweek van druiven en leifruit. Aan de noordoostzijde een herplaatste FRUITMUUR uit 1886 en MUURKAS.

Omschrijving

Fruitmuur met nissen, opgetrokken uit rode handvormsteen, voorzien van rechte steunberen van tweeënhalfsteens dikte, afgedekt met rode oud-Hollandse pannen. De muur is ongeveer 100 meter lang. In de muur bevindt zich een toegang in het midden onder een gemetselde korfboog met aan de buitenzijde een uitgemetselde sluitsteen en stenen afzaten. In de getoogde doorgang een opgeklampte deur. Langs de noordoostzijde een herplaatst muurdeel uit 1886, eveneens een toegang onder een gemetselde korfboog met in de getoogde doorgang een opgeklampte deur. Tegen de muur een muurkas; hierin groeien perziken. Deze kas heeft ijzeren constructieonderdelen en een houten deur.

Waardering

De fruitmuur en muurdeel met muurkas is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als voorbeeld van een fruitmuur verbonden met de ontwikkeling van de Westlandse tuinbouw, een bedrijfstak die zowel regionaal als nationaal van grote betekenis is.

De fruitmuur en muurdeel met muurkas is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde, als typologisch voorbeeld van een voor het Westland karakteristieke muur met nissen voor de kweek van leifruit.

De fruitmuur en muurdeel met muurkas heeft ensemblewaarde vanwege de functionele en ruimtelijke samenhang met de overige

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

onderdelen van het tuinderscomplex Sonnehoeck.

De fruitmuur is gaaf in hoofdvorm en materiaalgebruik.

Hoofdcategorie

Voorwerpen op pleinen en dergelijke

Subcategorie

Erfscheiding(D)

Functie

Muur(D)